

DUNÁNTULI PROTESTANS KÖZLÖNY

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI SZAKLAP.

A TUDOMÁNY ÉS IGAZGATÁS KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Győr-Ujváros, fő-utca 9. szám.
Lap szellemi és anyagi részét illető minden
ügy ide intézendő.
Kéziratok nem adatnak vissza.

FIZETÉSI ÁRAK:
postán küldve vagy helyben házhoz hozva
Egész évre 4 frt
Fél évre 2 frt
Negyedévre 1 frt

HIRDETÉSEK
Lehetőleg jutányosan közöltetnek, többszöri hir-
detésnél tetemes árengeménnyel.
Nyitott soronként 5 krajeárjára számítatik

Észrevételek

az egyházosztályozási és lelkészminősítési szabályjavas-
latra.

A magyar ref. püspöki kar az alább köz-
lendő szabályjavaslatot terjesztette a legutóbbi
konventre, az egyházak osztályozása és lelkészek
minősítése tárgyában, hogy legalább e tekintet-
ben legyen egyöntetűség mind az öt kerületben
s ne mérjen más-más mértékkel mindegyik ke-
rületünk.

Mielőtt a javaslat a következő konventen
tárgyaltatnék s törvényerőre emeltetnék, helyen
leend, ha e mindnyájunkat érdeklő fontos kér-
déshez hozzászólunk mind a lelkészértekezlete-
ken, mind a sajtóban.

Már maga azon körülmény, hogy a konvent
szükségesnek látta ily javaslat betérjesztését,
elégge igazolja, hogy lelkészválasztási törvényeink-
kel, tulajdonkép e törvények gyakorlati alkal-
mazásával, a főelveknek az e. megyékre s ke-
rületekre utalt részletes kivitelével, a tényezők:
gyülekezeteink és lelkészeink nincsenek megelé-
gedve. Gyülekezeteink panaszkodnak, hogy vá-
lasztási joguk a szükmarku jelölés folytán illu-
sioriuusá tétetik, az e. megyei hatóság ragad
magához minden hatalmat, a hajdani konzisztó-
riális rendszer a korszerinti előléptetés kelt föl
sirjaiból új névvel. Adják vissza nem régi ke-
letü, s oly rövid életü jogukat, a korlátlan
szabadválasztást. Nem egy helyütt hallottunk
már e miatt erős kifakadásokat, tapasztaltunk
kemény ellenszegüléseket, melyek katastrófával
fenyegettek s miket csak saját tekintélyének
feláldozásával kerülhetett ki az e. megyei s ke-
rületi hatóság. Más oldalról, a másik tényező,

a lelkészi kar, annak mind ifju, mind öreg nem-
zedéke zugolódik. Az ifju nemzedék lelánczolt
Prometheusnak érzi magát, megkötözve, szárny-
tépve, betemetve a 186-ik §. zugába. Röpülne
szép tehetségeivel, még szebb reményeivel föl,
föl egy első osztályu papság magaslatáig, de
a vaskalapos atyák visszalökik a negyed vagy
legkegyelmesebb esetben a harmadosztálynak
posványába, minden tehetségei, tudománya s a
gyülekezetek előtti kedvessége dacára, a honnan
mire kivergődik, kihál belőle a munkakedv, ki-
alszik a buzgalom, elhomályosulnak fényes te-
hetségei. Nincs szerencsétlenebb, nincs mostohább
gyermeke a XIX-ik század társadalmának, mint
1882 óta a magyar ref. papi ifjuság. A 186-ik
§ minden papiérdemet a „huzamos szolgálatban“,
a deres és kopasz fölben keres.

S a deres atyák is zúgolódnak uton-utfélen
titkon és nyilván! Nincs jól körülírva, stricte
meghatározva az esperesek káplán-elhelyezési joga
s a jelölő bizottságok hatásköre. Kijátszák leg-
jogosabb érdekeinket, keresztül huzzák legala-
posabb számításainkat.

Az esperesek beteszik a megürült egyházba a
választható elsőkáplányt, ki ott 5—6 hétig es-
peresileg szabadalmazottan üzi a próbaszónok-
lat törvényileg tiltott mesterségét. Tessék aztán
ilyen helyre pályázni, huzamos időn át hiven
teljesített szolgálattal, szemben egy rövid időn
át de nagy hűséggel teljesített első káplányi
próbaszónoklattal! Miért türjük, mi gyáva bir-
kák, hogy az esperessel így graszszáljanak raj-
tunk? Hát a jelölőbizottság, ez a széles e vi-
lágón senkinek nem felelős autodafe, mely ke-

Égyetlen pallosával minden indok nélkül, csupán azért, mert neki úgy tetszik, leüti deres fejedet; míg az első káplánét meghagyja ez az udvariatlan vendéglős, ki számos vendégei közül anyyinak terít föl, a menyinek akar, háromnak vagy ötnek; de idegennek soha! Nincs arra példa, hogy valamely megürrült lelkészi állomásra más e. megyéből, vagy kerületből is ne pályáztak volna; de arra is alig van, hogy ilyen „idegen“-t bevettek volna a jelöltek közé. Inkább jusson be 99 czéhbeli segéd, mint egyetlen „idegen“ rendes lelkész.

E hármasság panasz mindegyikében van egy-egy adag az igazságból. Nem lehet azok előtt bedugni füleinket.

Elmondjuk szerény nézetünket, miként véljük e több tekintetben jogos panaszok orvoslását. Összefüggésben áll ez a püspöki kar szabályjavaslatára teendő észreveteleinkkel, melyeket — szerkesztő ur engedelmével — a legközelebb alkalommal mondunk el. Addig is tanulmányozás végett álljon itt a többször említett javaslat.

Egyetemes egyházosztályozási és lelkészminősítési szabályjavaslat.

I.

Egyházosztályozási szabályjavaslat.

1. Az első osztályba tartoznak azok az egyházak, melyekben a lelkész fizetése a lakáson és palástdíjon kívül az 1200 frtot meghaladja.

2. A második osztályba azok, melyekben a lelkész fizetése a lakáson és palástdíjon kívül 900 frttól fölfelé 1200 frtig megy bezárólag.

3. A harmadik osztályba azok, melyekben a javadalom, lakáson és palástdíjon kívül 600 frttól fölfelé 900 frtig megy.

4. A negyedik osztályba, melyekben a fizetés, lakáson és palástdíjon kívül 600 frt vagy még azon is alul van.

II.

Lelkészmínősítési szabályjavaslat.

Első osztályu egyházakba pályázhatnak:

1. Azok a rendes lelkészek, kik lelkész-képességi általános osztályzattal ellátott mindkét bizonyítványuk szerint elegendő osztályzatot nyertek, 10 évi szolgálat után, melyből legalább 5 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

2. Azon r. lelk., kik bizonyítványaik szerint jó osztályzatot nyertek 8 évi szolgálat után, melyből legalább 4 évet, mint r. lelk. szolgáltak.

3. Azon rendes lelkészek, kik mindkét lelk. képességi bizonyítványuk szerint jeles osztályzatot nyertek, 6 évi szolgálat után, melyből legalább 3 évet legalább, mint rendes lelkészek szolgáltak.

Másodosztályu egyházba pályázhatnak:

4. rendes lelkészek, kik bizonyítványaik szerint elegendő osztályzatot nyertek, 6 évi szolgálat után, melyből legalább 3 évet, mint rendes lelkészek szolgáltak.

5. Rendes lelkészek, kik bizonyítványaik szerint jó osztályzatot nyertek, 5 évi szolgálat után, melyből legalább két évet rendes lelkészként szolgáltak.

6. Rendes lelkészek jeles osztályzat mellett, 4 évi szolgálat után, melyből legalább 1 évet rendes szerint töltöttek.

7. Segédlelkészek jeles osztályzat mellett, püspöki titkárok is, 5 évi szolgálat után.

Harmadosztályu egyházakba:

8. Rendes lelkészek két évi rendeslelkészi szolgálat után, tekintet nélkül képességi osztályzatukra.

9. Segédlelkészek, jeles osztályzat mellett, 2 évi kápláni szolgálat után.

10. Segédlelkészek, jó osztályzat mellett, 3 évi kápláni szolgálat után.

11. Segédlelkészek, elegendő osztályzat mellett, 4 évi kápláni szolgálat után.

Negyedik osztályu egyházakba:

12. Segédlelkészek, elegendő osztályzattal, 2 évi szolgálat után.

13. Segédlelkészek jó osztályzattal 1 évi szolgálat után.

14. Segédlelkészek, kik mindkét képességi bizonyítványuk szerint jeles osztályzatot nyertek, azonnal.

15. A theol. tanárok a jelesen képesített rendes lelkészekkel ugyanazon minősítés alá tartoznak. Más lelkészi jellegű gymnasiumi, képezdei és magán-tanárok, lelk. jellegüket megtartott volt r. lelkészek, katechéták, fegyházi lelkészek, táborig lelkészek, missiói és körlelkészek bizonyítványuk osztályzatához képest szin-

tén a rendes lelkészekkel jönnek úgy nazon minősítés alá.

16. A két képességi vizsgálat közt külföldi egyetemen töltött idő az itthon tölteni tartozott két vizsgálat közti szolgálattal vétetik egyenlőnek. Ha azonban a lelkészjelölt még a második vizsgálat után is, egy évet külföldi egyetemen tölt, az egy évi kápláni szolgálatul számíttatik annak javára.

17. A különböző általános osztályzatu lelkészképeségi bizonyítvány közöl mindig az alsóbb osztályzatu jó számításba úgy, hogy egy jeles és egy jó, két jó; egy jó és egy elegendő csak két elegendő osztályzatot ad.

Eddig a javaslat, melyre észrevételeinket övőre.

Szentkúti Károly

Felhívás

Magyarország püspökeihez, törvényhatóságaihoz, szab. kir. városaihoz és jótékony emberbarátaihoz siketnéma-iskolák létesítése érdekében.

A siketnémák nagy száma hazánkban s ezen számmal viszonyban lévő csekély száma azoknak, kik oktatáslan részesülnek, indított arra bennünket, hogy az egyházi és világi főurakhoz, hatóságokhoz s általában az egész társadalomhoz forduljunk, becses figyelmüket felhiva a szerencsétlen, elhagyatott és a sors által keservesen üldözött siketnémák nevelése ügyében.

Első tekintetre talán nehéznek látszó feladattal állunk szemben — elismerjük, de szerény soraink, ha elolvasásra érdemeseknek találtnak, az ellenkező meggyőződést kell, hogy felkeltsék mindenkiben, mert tényekre hivatkozunk, melyek megdönthetetlen igazságként hirdetik, mit tehet a társadalom, s mit tehetnek egyesek a szerencsétlen négyérezékűek érdekében; kimutatjuk, hogy nem mulja felül az emberi erőket, sőt csekély anyagi áldozat árán gondoskodhatni lehet nevelésükről és oktatásukról.

Mi, kik alkalmat nyertünk a siketnéma oktatás történelmébe betekinteni s a négyérezékűek tanítási módjának fokozatos fejlődését fi-

gyelemmel kísérve, tanulmányoztuk a nemzeteknek e téren felmutatott érdeklődését, tudjuk, hogy nemcsak humanus századunk, hanem a legrégebb sötétkor is elismerte azt, hogy a siketnémák is ép oly tagjai kell, hogy legyenek az emberi nagy társadalomnak, mint halló embertársai.

Hogy érdekükben régebben mégis oly kevés, mondhatnók majdnem semmi sem történt, annak oka abban keresendő, hogy a siketnémaság nem feltűnő hiány, továbbá, hogy régebben a némaságot nem a siketség következményének ekinítették, hanem mint speczifikus hibáját a beszédszervezetnek s különféle orvosi szerekekkel akartak a bajon segíteni, ehhez járult még azon tévhit is, hogy véteknak tartották a gondviselés utait egyengetni.

Ha tekintjük a művelt nyugat népeit, azt tapasztaljuk, hogy a nemzetek művelődésével párhuzamban haladt a siketnémák sorsának javítása is, intézetek keletkeztek, melyeknek legnagyobb része a társadalom áldozatkészségéből tartatott s tartatik ma is fenn. Siettek a szeretet oltárára letenni összegeiket, megnyitották sziveiket e szerencsétlenek befogadására, felkarolták nevelésük és oktatásuk ügyét, hogy porbasujtott társaikat magukhoz felemeljék s emberbaráti szeretetöknek maradandó emléket hagyjanak hátra.

Igy keletkezett Németország jelenleg 97 intézete közül 73. (Kizárólag Poroszországnak 50 intézete van, melyek közül csak 1 állami s ezen 50 intézetben 6132 siketnéma növendék tanul 543 tanár és 55 tanítónő vezetése alatt). Nézzük a kis Dániát, ott minden siketnéma gyermek tankötelesnek van kimondva, mert tudják, hogy jogosan követelhetik ők is azt meg, mit halló embertársaik, t. i. a revelést és tanítást. Más nemzetek e tekintetben kitejtett buzgalmára is hivatkozhatunk, így Franciaországnak 60, Olaszországnak 35, Nagy-Britanniának 34, Svajcznak 13 (3 egyleti, 8 magán, 2 állami), a velünk kapcsolatos Ausztriának pedig 18 intézete van. A társadalom hozta létre az intézetek és iskolák legnagyobb részét ezen kultur államokban, melyeknek tiszteletre ragadó humanismusát mintaképpen hirdetik az intézetek nagy számai.

Ha mindezekkel szemben hazánk közel 20 ezer*) siketnémájának szánandó állapotát tekintjük, elszomorító kép tárul szemünk elé. Igaz, újabb időben több lelkes harczosa támadt szent ügyünknek s ezeknek fáradságot nem ismerő nemes törekvései folytán keletkeztek az aradi, temesvári, kaposvári és kolozsvári siketnémais-kolák, ezek azonban az összes siketnémák alig számbavehető csekély részének nyujtanak biztos menhelyet.

Szomorodott szívvel állunk meg hazánknak az emberáti intézetek iránt táplált közönyössége mellett s önkénytelenül is azt kérdezzük, mik az okok, melyek azok keletkezésének útjában állanak? Megvetett, az emberi társadalomból kizárt lények a siketnémák, kik könyörületre érdemtelnek? avagy az anyagiak hiánya okozza szellemi álomra való kárhoztatásukat?

Nem, egyik sem.

A siketnéma is ember, még pedig egy érzelme hiányában szerencsétlen ember, ki részvétünkre, gondoskodásunkra sokkal nagyobb mérvben rá van szorulva, mint a halló. Tudja és elismeri ezt társadalmunk is, hisz mutatja a példa.

Eltekintve Arad, Temesvár stb. lelkes honfaiától, csak legujabban Budapesten a főváros közgyűlésén a siketnémák érdekében megindult üdvös mozgalmakat említjük fel, a hol egyhangulag elhatározott, miszerint kell e szerencsétlenekről gondoskodni, kell nekik asylumot emelni. Isten segítse e nemes emberbarátokat üdvös munkájokban!

A társadalom tehát első szóra tömörül a siketnéma-oktatás felvirágoztatásának zászlója alá. Nem is itt keressük mi az okot, hogy érdekükben eddig kevés történt, hanem igenis ott, hogy a társadalommal szemben nincsenek a siketnémáknak hivatott védői, kik kibontanák zászlóikat s győzelemre vezetni segitenék. Ez az ok buzdított arra minket, hogy jelen felhívásunkkal felajánljuk erőinket s tehetségünkhöz képest a hol kell szervezzünk, a hol kell szerény támogatásainkkal, tanácsainkkal szolgáljunk.

Ez okból, midőn tehetségeinket felajánlanánk, egyuttal röviden körvonalazzuk azon in-

*) Az 1880-iki népszámlálás szerint 19,874 siketnéma van hazánkban.

tézkedéseket, melyeket legcélszerűbbnek tartunk a siketnéma-iskolák létesítése érdekében. Első sorban az anyagi áldozatokat említjük meg.

Hogy a pénz kérdése nem okozhat nehézségeket, kitűnik az alább közlött tervezetből.

Egy iskola fenntartási költségeire nagy befolyással vannak a helyi viszonyok, azonban azok általánosságban a következők volnának:

- a) a tanítók évi fizetése 1000—1200 frt és lakás;
- b) az iskolahelyiség — tanítói lakással — évi bére 300 frt;
- c) felszerelési költség 100 frt;
- d) szegénysorsu tanulók segélyezése 100—120 frt, összesen 1500 frt.

De tegyük fel, hogy a költségek 2000 frtot tennének ki, ez összeg is oly csekély, hogy minden megye, minden nagyobb város, sőt egyesületek és magányosok is létesíthetnének siketnéma-iskolát. A hol pedig ezen megnyitott iskola, csak alapját képezne egy felállítandó intézetnek, ott természetesen egy bizonyos ideig évről-évre, részint az új tanerők alkalmazása, részint a felveendő gyermekek fokozatos nagyobb száma a kiadásokat növelné.

Az azonban itt nem szabad elfeledkeznünk a jótékony emberbarátoktól, kik földi javaikból e szerencsétlenek számára is juttatnának könyöradományt, hogy neveljék az intézet alapját. Hogy lelkes vezető, ki igazán szívén hordja a siketnémák ügyét, mennyit tehet érdekükben, ismét csak példára hivatkozhatunk. Nézzük Aradot, hol részint egyesek áldozatkészségéből, részint jótékonycélu felolvasások, ünnepélyek rendezéséből tekintélyes alap gyűlt már egybe.

De mindezekről eltekintve azt kérdezzük: mennyivel növelné ezen csekély összeg, mely egy siketnéma iskolának felállítására fordíthatnák, bármely megyének, vagy városnak a kiadását? Oly jelentéktelen ez összeg, hogy egy megye vagy város pénztára terhének nem is nevezhető.

Az anyagiakkal tisztában lévén, nézzük most mi módon volna eszközölhető a siketnéma iskolák felállítása.

Első sorban hazánk áldozatkész főpapjaihoz fordulunk, a kik a köznép művelődését szívéükön viselvén, ezeket áldoznak az elemi tanügy felvirágoztatására. Annyi tanujelét adták s adják ők naponkint nemesszívűségüknek, hogy biza-

lommal várjuk tőlük a siketnémák mostoha sorsának javítását. Szívünkben az öröm ütőd lakhelyet, ha az alábbiakban sikerülni fog minden szépert és nemesért hevülő főpapjainkat meggyőznünk arról, hogy nemcsak az emberbaráti szeretet, hanem a haza javán is munkálkodnak, ha lehetővé teszik azt, hogy e négy-érzékűek tanítása minél szélesb körben eszköztessek.

De beszéljenek helyettünk a számok.

Minden érseki, illetve püspöki székvárosban felállítható siketnéma-iskola a következő módon:

Az egyházmegyei tanítók közül kijelöltetik egy fiatal ember, aki már néhány év óta a népiskolánál eredménynyel működik s segélyvel felküldetik a váci kir. intézetbe.

(Folyt köv.)

Berki József nyilatkozata

a polgárdii egyházi vizsgálós ügyben.

(Vége.)

Ezt értelmes és buzgó öregektől tudakoztam, de senki sem tud róla; azt azonban mindannyian tudjuk, hogy az ő hivataloskodása alatt az eklézsia, vallási és anyagi tekintetben virágzó volt ugy annyira, hogy az öreg atya érdeméért fiát is megválasztottuk papunknak, azt híven, hogy jó apának csak jó fia lehet; de később kint, hogy benne nem az öreg jó pásztorra találunk. Tehát „még is csak szül gyáva nyulat nubia párdueza?”

Inkább az a baj, hogy a polgárdii nép igen jó és nagy türelmé, s ezen kapva némely hivatalnok (köztük Baly is) igyekezett visszaélni a nép jóságával; így állván a dolog az ekléziában, a miért kezdődött az elégtelenség és nőtt tovább; mert a helybeli más felekezetűek és szomszédközségbeliek is gunyoltak bennünket, mondván: hogy lehetünk oly gyávák, hogy ekléziánkban annyi rendetlenséget és pressiót eltűrünk?

De megzáfolja még a rólunk feltett duhajkodást azon körülmény is, hogy mi nem akartunk a magunk bírái lenni s nem tettünk törvénytelen lázadást; tisztességes uton panaszt emeltünk a törvény értelmében, követeltük megsértett jogainkat helyre állítani, mert a hol kötelesség van, ott jognak is kell lenni. De ezen törvényes utunkban hajótörést szenvedtünk; s választottunk másik törvényes utat, mely oda vezet, hogy ki ki meggyőződése szerint, szabadon választhat vallást, az országos törvények által elismert vallásokból. Tehát, hogy mi ezt az utat választottuk, nem követtünk törvényte-

lenséget, nem lázongtunk sem a pap, sem a konventiója ellen. Akik a pap és konventió ellen vannak, azok nem is lettek unitáriussá.

Gonosz szándéku feltevés az unitáriusokról az is, hogy azok lélek halászhók s azzal csábitják aklukba a híveket, hogy ott nem kell adót fizetni, vagy ha kell is csak 1 frt. egyházi adót fizetnek. Ezt már a józan észszel sem lehet megegyeztetni; mert az unitáriusoknak nincs semmi közalapjuk, melyből eklézsiáikat adózás nélkül fenntarthatnák, mi czélból halásznák hát a lelkeket? Sőt inkább az unitáriás vallásba áldozat kész emberek léphetnek be; mert semmiből egy társadalom fen nem állhat. Tessék megnézni a polgárdii unitárius eklézsiát, — kivetett adójuk nincs, de önkéntes évi ajánlat cím alatt, többet fizetnek, mint a ref. egyházban fizettek; de szívesen adakoznak, mert látják sikerét; mert alig $\frac{3}{4}$ évi létezésük óta 186 frtjuk van elhelyezve a takarékbba, kiadásaik fedezetén kívül.

Tehát hamis ráfogás az, hogy a polgárdiak csak egy forint egyházi adót fizetnek és hogy kocsi számra küldik szét az unitárius kátékat; mert fizetnek bizony azok, ki többet, ki kevesebbet — egyházi szükségéik fedezésére: azt pedig, hogy kátékat ingyen kocsiszámra küldenének szét, — senki sem tudná bebizonyítani. Tény az, hogy az unitáriusok majdnem minden tagja szerzett énekes könyvet, így hozattunk eddig 200 példány unit. zoltáros könyvet á 60 kr, ugyanaz alkalommal hozattunk 2 példány kátét is á 40 kr, de mielőtt elolvastam volna, — a hívek kézről kézre adták; végre atyafi kezeken kikérülhettek más községekbe, mert Polgárdin már nem találtak egyik sem; ez a két káté vándorolhat valahol a Balaton mellékén. Örülnék, ha a ref. egyházhatósága elfogadná őket és visszatolonczoltatná tulajdonosa kezeihez. Továbbá örülnék, ha elcsipnék azt az unitárius atyafit is, ki a Balaton melletti falvakban unit. kátét osztogat és frt fizetéssel kecsegteti a sok egyházi adófizetőket. De ha ilyet nem találnak, akkor én is elmondom, hogy nem válik becsületére a ref. atyafiaknak, kik mint megbízható források, ily hazug híreket eregetnek szét a lapokban, az olvasók félrevezetésére.

Nem hagyhatom szó nélkül azt sem, hogy némelyek a lapokban Derzsi urat az unitarizmus fortélyos terjesztésével vádolják; s Baly nem átalja őt konkoly hintőnek is nyilvánítani. Ő pedig, hogy mily szigorú eljárást követett a polgárdii áttértek irányába — párvonásban itt megismertetem.

Mi először Luther követőihöz akartunk csatlakozni, de miután megvizsgáltuk szertartásaikat, az nem tetszván: így kerlütünk Derzsi urhoz. Őt először levélben kerestük meg, kértük hogy küldene nekünk unit. vallás ismertető könyveket és adna utasítást az áttérésre nézve. Könyveket kaptunk, de egy betű választ sem küldött; — s a könyvek elolvasása után ismét irtunk, hogy most már áttérünk az unit. egyházba, — mit kell cselekednünk? Akkor annyit válaszolt: „ugy is csak pillanatnyi felhevülés az egész, — papjuk egy pohár borral visszaté-

reli őket; de ha mégis elhatározták magukat, hogy hiveim akarnak lenni, a bizonyítványokat hozzám adják be.“ — No ebből nem sokat értettünk, — aztán felmentünk ketten Derzsi urhoz személyesen, s 75 drb bizonyítványt magunkkal vittünk; de azzal is hidegen elutasított, ugymond: „minden ember személyesen adja át, vagy pedig egy kérvényt írjanak alá, s azzal küldjék fel.“ Visszajöttünk és úgy cselekedtünk, — eszerint felvettünk az anyaegyházba. Azután kértük, hogy jönnel s tegyen velünk valamit; — 12 nap múlva jött le: de akkor sem tudtuk rábírni, hogy predikált volna; — annyit tett, hogy mindenkinek felmutatta bizonyítványát azzal, hogy aki akarja még visszaveheti stb. S miután az áttértek közül még egy sem vette vissza, így az alakuló gyűlést megtartotta, a presbytérium meg lett választva s azzal távozott Polgárdiról.

Azután még két hétig magunkra lettük hagyva; de az idő alatt levélben kétszer felkértük, hogyha elfogadott hiveinek, jöjjön le predikálni; — arra aztán kapunk olyan választ tőle, — hogy ha nem tudtuk, mit csináltunk, s nem maradhatunk, tehát menjünk a hova akarunk. Azután még is lejött az első istentiszteletet megtartani; de mivel levelében, különösen engem kiméltetlenül eligazított; — ezért én azon napon elmentem a szomszéd községbe, hogy ne is találkozzak vele. Ez tény tehát mily keservesen tudtunk megalakulni, s mennyi idő telt abban?

Derzsi ur tehát elég időt engedett s alkalmat nyújtott a megmentésre; de az idő alatt sem Baly, sem a felsőbb hatóság nem nyult mentő eszközhöz, a szeretet fegyveréhez! nehezményeink elhárítására; nem szolt hozzánk így idvezítő Urunk szavaival: „Jöjjetek én hozzám, kik megvagytok terhelve, és találtok nálam a ti lelkeiteknek nyugalmat.“ Sőt inkább a fenyegetés, a büntetés és birságolás vesszejét suhogtatta fejünk felett; mi pedig a fenyegetésre az igazságtalanság előtt meg nem juhászodtunk, mert akkor becsületünk jogainkkal együtt egész életünkre elveszett volna.

Kérdem, Derzsi ur-e a konkoly hintő, vagy a ki őt annak tartja? — Mi tudjuk mily nehéz az unit. vallásra áttérni; de azt is tudjuk — mily könnyen be lehet jutni a ref. vallásba. Példa rá, hogy tőlünk nyolcan visszatértek, s Baly nem aggatolódott, szívesen befogadta őket. De melyik ref. lelkész az aki szívesen nem fogadná az ő pásztorsága alá térőket? Hát csak az unit. papnak vétek, ha a hozzá folyamodókat pásztorsága alá veszi?

Nyilatkozatomat azzal fejezem be: távol legyen tőlünk a hazugság szólása, a rágalmas gunyolódás, mert az által csak mérgecsütjük az igazság szeretőket, békét nem létesítünk. Igazat kell a nyilvánosság elé írni! mert igazat könnyebb mondani, mint talpra esett hazugságot formálni. Bár tartja a közmondás „szólj igazat betörök a fejed.“ (ez nagy hiba a közéletben.) De azt s tartja ám! „a sánta eb csak elsántikál, de a hamis hazug embert utol érik.“ „Jó és igazságos bánás mód, szeretet és becsülést von maga után.

„Egyesség gyarapít mindent, a viszály ront:
Az szül nemzeteket, s nemde kivégez emez?“
Kerüljünk tehát mindent mi a viszályra okot szolgáltat.

Berki József,
földész.

Népnevelő vagyok.

(Satyra.)

Népnevelő vagyok . . . Kétszáz kemény forint
Szerény munkám díja;
Büszkén állithatom hogy kifizetik mind,
Nincs egy krajczár hija.
Kétszáz forint! . . . Hisz ez szép pénz az angyalát,
Kanásznak sincs ennyi! . . .
Megélhetek dúsan . . . A jó Isten csak ad
Ugy, mint eddig adott, ezután is — enni.

Kétszáz forint! . . . Sok pénz! . . . S egy rövid esztendő
Koplalva is eltel . . .
De nem koplalunk ám! . . . Megtelik a bendő
A dicsőséggel.
Mert dicsőség ám az, úgy vedd édes anyám
Ha ilyen fiad van;
Nézd, miként rettegnek a nebulók ha szám
Nagy hangon kiáltja: „Csend amott a padban!“

A hivek ígérték, hogy majd a jövőre
Fizetést emelnek;
Mély alomba dőlt a harangkötél öre,
Hát helyébe tesznek.
Tizenkét torint lesz ennek is a bére
Ez is csak valami . . .
Felkapaszkodom a harang kötelére,
Szinte játék lesz rajt elhimbálódzani.

S az a napi mozgás harangozás alatt
Jól esik ám nekem,
Mert eleget rontják az iskola falak
Drága egészségem.
Igy jó egészségben mindig vig kedélylyel
Várok az ebédre;
Várok türelmesen . . . s ha nem jön az étel,
Megnyugszom azon is . . . majd lesz holnap délre.
Csehin, 1889. május 4. Nagy Lajos.

Ima.

Lényedet kutatom világgalkotó
Leomlok trónod szent színe előtt:
Hallgasd meg a hozzád küldött fohászt
Ne vesd meg a hozzád esedezőt . . .

A hány perce ez ifju életnek
A múltnak ör'jás tengerébe folyt,
Lényed ez szentségtelen ajkáról
Ugyanannyiszor káromolva volt.

Örült voltam . . . Bocsáss meg Istenem,
Nem tudtam én, hogy akkor mit teszek,
Midőn káromló szóktól kísérve
Fenyegetésre nyultak e kezek.
Bántott az ember, bántott a világ,
Gunyolt a sors, bántott az élet is ;
Kora reggel, s a napnak alkonyán
Szakadatlan kísért a nemezis . . .

Sűrű sötétség terült agyamban,
Csak egy fénypontot tudtam néha ott ;
E kis fénypontban megtestesülve
A te vigyázó szellemed lakott.
Hogy örködöl felettem, tudtam azt,
Tudtam, s talán ezért bántottalak — — —
De ha az ész, a lélek elpusztult.
Miért maradt meg a test — a salak ??

Igen, igen ! . . . Azért hogy szenvedjen
Bitor népek felsőbbsege alatt ;
Hogy a sors végezhesse vele a
Születéssel kezdett játékokat.
Feltol a kecségető remények
Parnassusának szikla ormára,
Hogy ledöntsön a fájó csalódás
Kiábrándító zuhatagába.

Igy történt ez velem ! Ez lett a vég ;
A lét viharág fájdalmas nyögés ;
De vigaszt nyújt a hit, hogy örökké
Nem tart, s halálommal a sirba vész.
A hit vigaszt nyújt . . keserű vigaszt
De e vigasz is oly édes nekem !
Óh add, hogy ne sokáig huzódjék
E hit beteljesülte — Istenem ! . .

Csehi, 1889. május 4.

Nagy Lajos.

H I R E K.

— **Kovács-Sebestyén Gyula** kir. tanácsos és Somogyvármegye kir. tanfelügyelője. Jelen évi április hó 24-én mult 20 éve, hogy boldogult br. Eötvös József vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter aláírta azon okmányt, mellyel megyénk tanfelügyelője jelen állására kineveztetett. Az a tisztelet, az a szeretet, mellyel iránta Somogyvármegye minden tanítója viseltetik, legyen e helyen szerényen tolmácsolva Ő előtte, ki minden ünnepeltetést kerülni vágy. Azt az ünnepi lángot azonban, mely husz éves működésének emlékére lelkünkben kigyul

nem kívánhatja kioltani Ünnepeltünk sem, ki, hogy még sokáig legyen megyénk iskolaügyének Vezére, őszinte szívből kívánjuk ! Éljen soká ! Iskolai Szemle.

— **A csurgói m. k. áll. tanítóképző intézetben** a jelen évi vizsgálatok a következő időben és sorrendben tartatnak meg: Junius 21-én d. e. a gyakorló iskolában. Junius 22-én d. e. az áll. leányiskolában, az iskolai helyiségben. Junius 24-én d. e. a képzőintézet IV-ik évfolyama. Junius 24-én d. u. a III. évfolyam. Junius 25-én d. e. a II. évfolyam. Junius 25-én d. u. az I. évfolyam. Junius 26-án igazgatótanácsgyűlés és az év ünnepélyes bezárása. Junius 27—28-án tanítóképesítő vizsgálat.

— **A Belső-Somogyi ref. tanítói-gyámolda** elnökévé — Szalóky Dániel leköszönése következtében — Héjas Dániel újnapi tanító választatott meg.

— **Heidelbergi Káté magyarázata** katedrai használatra néh. vámosi Pap István veszprémi főesperestől, könyvkereskedésekben nem, egyedül Vári Szabó Sámuel tiszaföldvári ev. ref. lelkésznel mint kiadójánál 2 forintért kapható s a megrendelőknek bérmentve küldetik meg.

— **Károli Gáspár bibliája**, és pedig 1803-iki kiadás nagy nyolczadrét, 1804-iki kiadás nagy negyedré, 1846-évi kiadás nyolczadrét jutányos áron megszerezhető Gaar Iván nyomdatulajdonosnál Győrött. E példányok mindegyike szép tiszta s kemény kötésű.

— **Az ausztriai közoktatásügyi miniszter** a képv. selőházhoz népiskolai törvényjavaslatot nyújtott be, mely a birodalmi népiskolai törvény reformját célozza. Az új javaslat mindenben ellenkezik azzal, a mit Lichtenstein követelt: nem akar sem felekezeti iskolát, sem papi felügyeletet; az állami felügyeletet teljes épségben fenntartja. Ugy látszik, hogy javaslatával egy párt sincs megelégedve és ezáltal állása megingott.

— **A tiszáninneni egyházkerület tavaszi közgyűlésén** megakadás után Kun Bertalan püspök évi jelentésében visszapillantást tévén az közel százéves 1790¹-diki vallásügyi törvényekre s azoknak egyházunk fejlődésére gyakorolt jelentőségteljes befolyására, indítványozta, hogy a korszakalkotó esemény közelgő századik évfordulójára „az egész hazai protestáns közönség nevében adandó öröm és hála kifejezésére“ föl kellene használni. A közgyűlés a tett indítványhoz képest maga részéről is akbéli óhajlásának adott egyhangulag kifejezést, hogy a tiszáninneni egyházkerület indítson meg az egyetemes protestáns egyház körében szélesebb körű mozgalmat az iránt, hogy e reánk nézve annyi hálás emléket és öröndetes érzéseket keltő esemény kegyeletes visszaemlékezések által eleveníttessék fel a protestáns hitsorsosaink lelkében. A cél elérésére szükséges előzetes intézkedések megtételére Kun Bertalan püspök ur elnöklete alatt egy 13 tagú bizottság alakított, mely az ügyre vonatkozólag kimerítő emlékiratot fog terjeszteni már a f. évi őszi ker. közgyűlés elé. — Nagy érdeklődéssel várjuk a prot. vallás-szabadság száz éves fordulópontjának megünneplésére célzó bizottsági programot, mert magát a jubilálás eszméjét életre valónak tartjuk. Ünneplésre méltó az az 1790¹-iki szellem s az abból származott száz utolsó év számos alkotása. És előre is felteszszük ama tekintélyes bizottságról, hogy nem csupán parádés jubi

jeumot fog indítványozni, hanem valamely momentuosus alkotást, mely az egész hazai protestansismusra kiterjedve hozzá méltó is leend.

— **Tanítóképesítés** nagykőrösi és a dunamelléki ev. ref. tanítóképezdében. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület tanítóképesítő bizottsága f. é. jun. hó 28—29. és jul. hó első s következő napjain tartja az elemi tanítóképesítő vizsgálatokat a következő renddel: junius 28-án délelőtt az írásbeli vizsgálat tartatik; délután pedig a szépírás, rajz- és tornavizsgálat; 29-én délelőtt tanítási gyakorlat a gyakorlóiskolában; délután vizsgálat a zene és énekből. Julius hó 1-jén és következő napjain a szóbeli vizsgálatok tartatnak. Ezen elemi tanítóképesítő vizsgálatra jelenthetik magukat, a tanítóságra megkívántató testi és lelki épség föltétele alatt: a) Mindazon tanítójelöltek, kik a tanítóképző intézeti négy évi tanfolyam bevégezése után, legalább egy évet gyakorlati, akár nyilvános, akár magán tanítókodással töltöttek. b) Kik a közoktatási törvény keletkezése előtt már gyakorló tanítók voltak. c) Végre azok is, kik magukat a tanítóságra magánosan képezték, ha legalább egy évi gyakorlati, akár nyilvános akár magán tanítókodásukat hiteles okirattal igazolják s az illető osztályvizsgálatokat előbb leteszik. A vizsgálatra jelentkezők kérvényei, melyekhez keresztlevél, tanulmányaikról s eddig folytatott pályájukról, valamint erkölcsi magukviseléséről szóló, testi és lelki épségüket igazoló orvosi bizonyítvány esatolandó, 50 kros bélyeggel ellátott iven szerkesztendő s folyó évi junius 15-kéig főt. Filó Lajos urhoz, mint a vizsgáló-bizottság elnökéhez. Nagy-Kőrösre beküldendő. Nagy-Kőrös, 1889. év május 12-én. Az igazgatóság.

— **A sárospataki ev. ref. főiskolában** az 1888|89. iskolai évet befejező vizsgálatok május 10-én kezdődtek meg és junius 30-án végződnek be. Máj. 10—11-én a VIII-dlk osztály vizsgálat, máj. 14—18-án írásbeli érettségi vizsgálat. Jun. 16—22-ig a gymnasium többi osztályok szóbeli vizsgálat két-két csoportban. Az akadémiában a colloquiumok a rendes előadási órákon és tantermekben lesznek és pedig: a vallás- és egyháztudományi valamint a bölcsészeti szakban — az ünneprapokat és a papi vizsgálatok napjait kivéve — május 20-tól jun. 30-áig, a jog- és államtudományi szakban pedig junius 15-dikétől, junius 30-dikéig. —

A theologiai alapvizsgák junius 21. és 22. napjain, a jogi alapvizsgák pedig junius 20-tól 30-ig tartatnak meg. Jun. 23-án, vasárnap d. e. isteni tisztelet a városi nagy templomban; ennek végeztével a főiskolai imateremben az akadémiái igazgató évi jelentése, az akadémiái pályázatokon pályadíjt nyert művek jelíges leveleinek felbontása s a pályadíjak kiosztása. — Délután ugyanott az ifjuság részéről énekkari és szavaltati előadások. Ezeknek befejeztével az akadémiái ifjusági torna-egylet diszgyakorlatot tart.

— **A pápai ág. hitv ev. egyház évkönyve** az 1888-ik évről érdekesen tünteti fel az egyháznak a maga kicsiny körében lefolyó mozgalmat, tevékeny életét. A mozgató erő a fáradhatatlan munkásságu lelkész: Gyurátz Ferencz. A gyülekezet népessége a filiák beszámításával együtt 2144, ebből Pápán 1008. A születettek száma 77, a halottaké 92. Eskettetett 15 pár s confirmáltatott 39 növendék. Pápán az iskolások összes száma 158 volt. Az iskolai- és nép-könyvtárban 1263 kötetre menő különféle tartalmu mű van s e könyvtár felekezeti különbség nélkül mindenki számára nyitva áll. Az egyház mult évi összes bevétele 3107 frt 29 kr volt (ebből a pápai adó 884 frt 37 kr.), a kiadás pedig 2630 frt 45 kr, pénztár maradvány 477 frt 47 kr. Az alaptőkék összege 5787 frt 91 kr, a gyülekezeti nőegylet pénztárforgalma 512 frt 13 kr bevétel és 347 frt 27 kr kiadás volt. A nőegylet célja általában a gyülekezet kebelében minden irányu jótékonyág gyakorlása. A gyülekezeti árva-alapnak már 50 frtnyi tőkéje van s arra folyton gyűlnek a kisebb-nagyobb adományok. Az iskolai takarékpénztárban 72 betéti körveveskén 250 frt van. A gyámintézet jövedelme 75 frt volt. Mig Pápán a városi viszonyoknak megfelelő intézmények-nen nyilvánul a gyülekezeti nagymérvű tevékenység, addig a filiákban meg a takarékmagtárak stb. virágzanak és hogy egy derék lelkész mennyit tehet, élénken mutatja ez Évkönyv. A könyv végén Gyurátz Ferencnek Rudolf trónörökös gyászünnepélyén tartott egyházi beszéde közöltetik. A II. Sam.: III. 31—33. és 38 felett mondott beszéd ugy szónoki formáját, mint gondolatgazdag tartalmát illetőleg egyike a legszebb ilyenmü alkalmi predicációknak. Adjon az Isten sok oly derék, munkás lelkészt a gyülekezetnek, mint a milyen a pápai!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

Pereszlényi János.

Gaar Iván könyvnyomdája Győrött.